

# Justitieutskottets betänkande 2022/23:JuU23

## En ny lag om ordningsvakter

---

### Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om bl.a. en ny lag om ordningsvakter.

Lagen ska skapa förutsättningar för en mer flexibel och ökad användning av ordningsvakter. Ordningsvakter ska få användas för att medverka till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet. De ska även ges fler befogenheter, t.ex. få transportera vissa omhändertagna personer och förstöra beslagtagna alkohol om värdet är ringa.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena. I betänkandet finns fyra reservationer (V, MP) och två särskilda yttranden (V, MP).

#### *Behandlade förslag*

Proposition 2022/23:91 En ny lag om ordningsvakter.

Åtta yrkanden i följdmotioner.

# Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut .....	3
Redogörelse för ärendet .....	5
Utskottets överväganden .....	6
En ny lag om ordningsvakter .....	6
Reservationer .....	15
1. Ordningsvaktens befogenheter, punkt 1 (V, MP) .....	15
2. Ordningsvaktsutbildningen, punkt 3 (V) .....	15
3. Ordningsvaktsutbildningen, punkt 3 (MP) .....	16
4. Kontroll av ordningsvakter, punkt 4 (MP) .....	17
Särskilda yttranden .....	18
1. Ordningsvaktens befogenheter, punkt 1 (V) .....	18
2. Ordningsvaktens befogenheter, punkt 1 (MP) .....	18
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag .....	20
Propositionen .....	20
Följdmotionerna .....	20
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag .....	22

# Utskottets förslag till riksdagsbeslut

## 1. Ordningsvakters befogenheter

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.,

2. lag om ändring i polislagen (1984:387).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:91 punkterna 3 och 4 samt avslår motionerna

2022/23:2368 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

*Reservation 1 (V, MP)*

## 2. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ordningsvakter,

2. lag om ändring i lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.,

3. lag om ändring i ordningslagen (1993:1617),

4. lag om ändring i alkohollagen (2010:1622),

5. lag om ändring i lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:91 punkterna 1, 2 och 5–7.

## 3. Ordningsvaktsutbildningen

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:2368 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1 och

2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkande 5.

*Reservation 2 (V)*

*Reservation 3 (MP)*

## 4. Kontroll av ordningsvakter

Riksdagen avslår motion

2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4.

*Reservation 4 (MP)*

Stockholm den 1 juni 2023

På justitieutskottets vägnar

*Richard Jomshof*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Ardalan Shekarabi (S), Annika Strandhäll (S), Adam Marttinen (SD), Petter Löberg (S), Katja Nyberg (SD), Mattias Vepsä (S), Charlotte Nordström (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Pontus Andersson (SD), Rasmus Ling (MP), Juno Blom (L), Sanna Backeskog (S), Fredrik Kärrholm (M) och Sten Bergheden (M).

## Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2022/23:91 En ny lag om ordningsvakter. I propositionen föreslår regeringen en ny lag som ska skapa förutsättningar för en mer flexibel och ökad användning av ordningsvakter. Ordningsvakter ska få användas för att medverka till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet. De ska även ges fler befogenheter, t.ex. få transportera vissa omhändertagna personer och förstöra beslagtagna alkohol om värdet är ringa. En helt ny tillståndsprocess för att använda ordningsvakter införs.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Det kan nämnas att riksdagen har tillkännagett för regeringen att polisen bör ta vara på den resurs som ordningsvakter utgör i större utsträckning än i dag, att kommunalt anställda ordningsvakter bör kunna få en större roll och att det finns ett stort behov av att kunna förordna ordningsvakter i ett större geografiskt område än vad den befintliga lagstiftningen medger (bet. 2021/22:JuU22, rskr. 2021/22:270).

# Utskottets överväganden

## En ny lag om ordningsvakter

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om en ny lag om ordningsvakter som ska skapa förutsättningar för en mer flexibel och ökad användning av ordningsvakter samt ge ordningsvakter utökade befogenheter.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att ordningsvakter inte ska få kroppsvisitera personer i syfte att fastställa deras identitet eller transportera personer som har omhändertagits på grund av berusning eller vissa ordningsstörningar.

Jämför reservation 1 (V, MP), 2 (V), 3 (MP) och 4 (MP) samt särskilt yttrande 1 (V) och 2 (MP).

### Propositionen

#### *Behovet av en ny lag*

Regeringen föreslår att en ny lag om ordningsvakter ska införas. I propositionen anförs att det finns behov av att reformera den nuvarande lagen om ordningsvakter (LOV) då användningen av ordningsvakter har förändrats väsentligt sedan lagens tillkomst. Enligt LOV får ordningsvakter enligt huvudregeln i 2 § tjänstgöra för vissa ändamål och på vissa platser, bl.a. vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Dessutom får ordningsvakter förordnas att tjänstgöra vid säkerhetskontroller i domstolar, kommuner, regioner och Sametinget (2 a och 2 b §§ LOV). Om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt får ordningsvakter enligt 3 § LOV förordnas även i andra fall än vad som räknas upp i 2–2 b §§. Förordnanden enligt 3 § är avsedda att ges endast i undantagsfall vid sådana tillfällen då det visat sig vara praktiskt omöjligt eller i vart fall svårt att lösa ett problem på något annat godtagbart sätt (prop. 1979/80:122. s. 29 f.). Förordnanden enligt 3 § LOV får ges på platser som är möjliga att klart avgränsa. Enligt 5 § LOV förordnas en ordningsvakt av Polismyndigheten. I förordnandet ska det anges för vilken verksamhet och inom vilket område det gäller. Meddelas förordnandet med stöd av 3 §, ska det också innehålla uppgift om tjänstgöringsställe.

Regeringen anför att sedan lagens införande står kriminalpolitiska och brottsförebyggande frågor i dag betydligt mer i fokus när det gäller samhällets insatser mot brott. Även förväntningarna på trygghet i samhället gör att det ställs högre krav på närvaro från både poliser och annan uniformerad personal. Vidare har allt fler kommuner under de senaste åren mött utmaningar när det gäller brott, ordningsstörningar och otrygghet och det finns en ökad

efterfrågan från såväl kommuner och regioner som privata aktörer på att använda ordningsvakter för att främja trygghet och förebygga brott.

Utifrån den efterfrågan på ordningshållning som finns ges numera förordnanden enligt 3 § LOV i stor utsträckning vid vissa platser, t.ex. i gallerior, vid akutmottagningar, vid myndighetskontor och domstolar samt i anläggningar för allmänna transportmedel. Det förekommer även att större geografiska områden inom vissa tätorter omfattas av förordnanden enligt 3 §. Det var inte tanken när den gällande lagen infördes. Kravet i 5 § LOV på att det i varje förordnande enligt 3 § ska anges uppgift om vilket tjänsteställe som förordnandet gäller för har blivit svårt att följa. Kommuner och andra ställer i allt större utsträckning krav på att få anlita ordningsvakter med stöd av 3 § LOV. Det ligger inte i linje med den restriktivitet som gäller för sådana förordnanden.

Både Polismyndigheten och ett antal kommuner har inkommit till Justitiedepartementet med framställningar om ändringar i LOV. Polismyndigheten har angett att den ökade användningen av ordningsvakter har gjort kraven i lagen mycket svåra att följa. Lagen anses inte heller spegla det behov av att använda ordningsvakter som många enskilda aktörer anser sig ha. Polismyndigheten har under de senaste åren i ökad utsträckning uppmärksammat möjligheten att i samverkan med ordningsvakter motverka ordningsstörningar och främja trygghet. Ett exempel på detta är att Polismyndigheten i sin verksamhetsanalys för de kommande åren har konstaterat att ordningsvakter är en resurs som kan komplettera polisens arbete och medverka till att polisiära resurser i första hand används i de situationer där polisiär kompetens är oundgänglig.

Sammantaget har dessa förändringar lett till att ordningsvakter har fått en allt större betydelse för att upprätthålla den allmänna ordningen i samhället. Att ordningsvakter verkar på offentliga platser uppfattas också som ett bidrag till att trygghet främjas.

En fråga som återkommande har aktualiserats under de senaste åren är om ordningsvakter kan användas på ett bättre sätt än vad den nuvarande lagen medger för att tillgodose samhällets behov av trygghet och ordning på allmän plats. Den nu gällande lagen är inte anpassad för de krav olika aktörer ställer på att kunna använda ordningsvakter. Det finns vidare en osäkerhet om hur stora geografiska områden Polismyndigheten får förordna ordningsvakter för och i övrigt hur lagen ska tillämpas. Mot den bakgrunden bör reglerna om användning av ordningsvakter ändras på ett sådant sätt att de bättre motsvarar dagens behov.

### *En ny lag om ordningsvakter*

Då LOV behöver en ny struktur och till viss del ett nytt sakligt innehåll föreslår regeringen att lagen upphävs och ersätts av en ny lag med samma namn. Den nya lagen föreslås innehålla bl.a. följande bestämmelser.

### **Om användning av ordningsvakter**

För att möjliggöra en mer flexibel och ändamålsenlig användning av ordningsvakter ska tillstånd till detta få meddelas om det finns ett behov av sådan användning och det är ändamålsenligt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet på den plats, inom det område eller i den verksamhet som ansökan avser. Det innebär att den nuvarande uppdelningen i en huvudregel och en undantagsregel tas bort. Det är Polismyndigheten som prövar ansökningar om att använda ordningsvakter.

Vid bedömningen av om det är ändamålsenligt att använda ordningsvakter ska det särskilt beaktas

- vilken art och omfattning uppdraget ska ha,
- var uppdraget ska utföras, och
- vilka möjligheter till ledning och kontroll Polismyndigheten kommer att ha över ordningsvakternas arbete.

Ett beslut om tillstånd ska avse en viss plats, ett visst område eller en viss verksamhet. Beslutet får förenas med villkor. Villkor får meddelas endast om skälen för villkoret uppväger det intrång eller men i övrigt som villkoret innebär för den som har ansökt om tillstånd eller för något annat motstående intresse. Om förutsättningarna för ett tillstånd ändras, får nya villkor meddelas. Ett beslut om tillstånd ska meddelas för en viss tid. Ett beslut om tillstånd ska få återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda eller om det annars finns särskilda skäl för återkallelse.

### **Förordnande av ordningsvakter**

Polismyndigheten ska besluta om förordnande av ordningsvakter, och ett förordnande ska meddelas för en viss tid.

En ordningsvakt ska stå under Polismyndighetens ledning och vara skyldig att följa en anvisning som en polisman meddelar i tjänsten. En ordningsvakt ska hålla Polismyndigheten underrättad om förhållanden som rör verksamheten och som är av sådan art att de bör komma till myndighetens kännedom.

Ett beslut om förordnande som ordningsvakt får efter ansökan meddelas den som

- har fyllt 20 år,
- har genomgått föreskriven utbildning för ordningsvakt, och
- med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget.

När det gäller kravet på laglydnad konstaterar regeringen att Polismyndigheten har tillgång till uppgifter från både belastnings- och misstankeregistret. Dessa uppgifter är relevanta vid prövningen av en persons laglydnad men kan också ha betydelse för om en person bedöms vara lämplig i övrigt för uppdraget. Regeringen framhåller att sådana registersökningar kan göras inte bara före själva förordnandet utan även under den tid som förordnandet gäller. Det får



förutsättas att Polismyndigheten i sin ärendehandläggning gör sådana sökningar i enlighet med aktuell lagstiftning när det behövs. Det saknas enligt regeringens mening anledning att precisera en sådan skyldighet i lagtexten.

Ett förordnande ska få återkallas om ordningsvakten inte längre uppfyller villkoren för förordnandet. Detsamma ska gälla om ordningsvakten åsidosätter sina skyldigheter eller om det finns något annat särskilt skäl för återkallelse. Om det kan antas att ett förordnande kommer att återkallas, får en ordningsvakt stängas av från sin tjänstgöring fram till dess att frågan om återkallelse har prövats slutligt.

Regeringen anför att det är svårt att helt undvika att enstaka individer inte utför sina uppgifter på ett förtroendeskapande eller tillförlitligt sätt. Det är därför viktigt att poängtera att förslagen i propositionen bl.a. inkluderar att ordningsvakter även fortsättningsvis bör stå under Polismyndighetens ledning, att utbildningen är kvalitetssäkrad och relevant utifrån ordningsvaktens befogenheter samt att en ordningsvaks förordnande kan återkallas om han eller hon exempelvis åsidosätter sina skyldigheter.

Regeringen konstaterar att det är mer ändamålsenligt att den närmare utformningen av vissa bestämmelser som rör ordningsvakter meddelas på lägre författningsnivå än i lagform. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås därför få meddela föreskrifter om

- tillstånd att använda ordningsvakter,
- förordnande av ordningsvakter,
- ordningsvaktens rapporteringsplikt,
- ordningsvaktens utbildning och utrustning, och
- avgifter för utbildning och ärendehandläggning.

### **Ordningsvaktens befogenheter**

#### *Allmänt om ordningsvaktens ingripande*

Regeringen konstaterar att ordningsvaktens ingripanden regelmässigt innefattar myndighetsutövning. Det innebär att ordningsvakter dels är underkastade ett särskilt straffansvar för tjänstefel, dels har ett starkt skydd enligt bestämmelserna i 17 kap. brottbalken om brott mot allmän verksamhet m.m.

Även om proportionalitetsprincipen anses gälla oavsett om den har lagfästs eller inte är det enligt regeringen angeläget att det framgår att principen gäller vid ordningsvaktens ingripanden. Det ska därför anges i den nya lagen att en ordningsvaktens ingripande ska ske på ett sätt som står i rimlig proportion till åtgärdens syfte och omständigheterna i övrigt. Om en mindre ingripande åtgärd är tillräcklig ska den användas.

#### *Transport av personer som har omhändertagits på grund av berusning eller vissa ordningsstörningar*

När det är nödvändigt för att ordningen ska kunna upprätthållas får en polisman från ett visst område eller utrymme avvisa eller avlägsna den som

genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling ska kunna avväjas. En polisman får i stället tillfälligt omhänderta en person om ett avvisande eller avlägsnande är otillräckligt för att det avsedda resultatet ska uppnås (13 § polislagen [1984:387]). En ordningsvakt har samma befogenheter som en polisman har, om inget annat framgår av förordnandet. Om en ordningsvakt har omhändertagit någon gäller dock att den omhändertagne skyndsamt ska överlämnas till närmaste polisman (29 § tredje stycket).

Regeringen anför att det varje år omhändertas drygt 60 000 personer med stöd av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer (LOB). Skälet för omhändertagande är att personen inte kan ta hand om sig själv eller att den är en fara för sig själv eller andra (1 § LOB). En polisman och i regel även en ordningsvakt får omhänderta en berusad person (1 och 10 §§ LOB). Dagens regelverk ger inte en ordningsvakt rätt att transportera den omhändertagne.

I dag kan tiden från det att en person har omhändertagits av en ordningsvakt med stöd av LOB till dess att polismän kommer till platsen vara mycket lång. Det är inte ovanligt att ordningsvakter får vänta på polismän i upp mot en timme. Väntetiden för den enskilde blir sedan ännu längre med hänsyn till att polisen måste inhämta uppgifter om omhändertagandet och sedan, om omhändertagandet ska bestå, köra personen till sjukhus, tillnyktringsenhet eller polisstation. En fördröjning av transport till sjukvårdsinrättning eller polisarrest medför en risk, både för den enskilde och för de ordningsvakter som väntar på polismän tillsammans med den omhändertagne. Det finns därför starka skäl för att försöka förkorta väntetiden.

Om ordningsvakter ges möjlighet att under vissa förutsättningar transportera personer som har omhändertagits med stöd av LOB eller 13 § polislagen skulle väntetiden för den enskilde och ordningsvakterna kunna minska. Utöver kortade väntetider skulle förslaget kunna frigöra resurser hos Polismyndigheten vilket innebär att polismän kan ägna sig åt uppgifter där det finns ett större behov av polisiär kompetens.

Regeringen föreslår därför att Polismyndigheten, om det är lämpligt med hänsyn till den omhändertagne och omständigheterna i övrigt, ska få överlämna till ordningsvakter att transportera den som har omhändertagits på grund av berusning eller vissa ordningsstörningar till en plats som Polismyndigheten anger. Detta ska gälla under förutsättning att en förman har beslutat att omhändertagandet ska bestå.

Regeringen framhåller att transporter av detta slag utgör en ingripande åtgärd gentemot den enskilde. Omhändertagandet och transporten innebär en tillfällig inskränkning av den personliga friheten. Regeringen anser att det är viktigt att förslaget inte leder till en inskränkning av dagens rättssäkerhets- och kontrollfunktioner.

När det gäller bedömningen av vad som är lämpligt med hänsyn till den omhändertagne kan faktorer som personens ålder, allmänna mående och

uppträdande vara av betydelse. När det gäller transporter av personer som har omhändertagits med stöd av LOB kan även graden av berusning och tidsaspekten vara av betydelse. Personer som är mycket aggressiva eller som av andra skäl kräver närvaro av polismän under transporten bör inte få transporteras av ordningsvakter. I svårbedömda fall bör den omhändertagne överlämnas till en polisman.

Att det ska vara lämpligt med hänsyn till omständigheterna i övrigt avser t.ex. att det i det enskilda fallet inte får medföra att väntetiden för den omhändertagne ökar jämfört med om polismän skulle utföra transporten. Regeringen anför vidare att kriteriet också innebär att de ordningsvakter som utför transportuppdrag bör ha genomgått utbildning som är relevant för uppdraget. Regeringen framhåller att detta skulle innebära bättre och mer anpassade kunskaper hos ordningsvakterna. För att transport ska vara möjlig måste ordningsvakterna också ha tillgång till nödvändig utrustning. Med detta avses t.ex. ett fordon som är lämpligt för transporter av omhändertagna.

Polismyndigheten föreslås vara den som gör lämplighetsprövningen och överlämnar transporten till ordningsvakterna samt anvisa den plats dit transporten ska ske.

#### *Kroppsvsitation för att kunna fastställa identitet*

I propositionen föreslås att en ordningsvakt som med laga stöd griper eller annars avlägsnar eller omhändertar en person i anslutning till ingripandet ska få kroppsvisitera personen i den utsträckning som är nödvändig för att personens identitet ska kunna fastställas.

Enligt dagens regelverk får en ordningsvakt kroppsvisitera en person som med laga stöd grips, omhändertas eller avlägsnas i den utsträckning som det är nödvändigt av säkerhetsskäl för att vapen eller andra farliga föremål ska kunna tas om hand, s.k. skyddsvisitation. Kroppsvsitationen ska ske i anslutning till ingripandet. Däremot får en ordningsvakt inte kroppsvisitera en person i syfte att fastställa personens identitet. Den rätten har en polisman (19 och 29 §§ polislagen).

Utredningen föreslår att en ordningsvakt, i likhet med vad som gäller för en polisman, under vissa förutsättningar ska ha rätt att kroppsvisitera en person i identifieringssyfte. Huvudskälet för förslaget är att en polisman då inte behöver komma till platsen bara för att fastställa identiteten, vilket innebär en avlastning för Polismyndigheten. Det kan också medföra att den tid då personen är frihetsberövad i vissa fall kan kortas. Ordningsvakten kan då också i ett tidigare skede återgå till sina andra arbetsuppgifter.

Regeringen anför att på samma sätt som när det gäller transport av omhändertagna är det relevant att framhålla att en kroppsvsitation utgör en ingripande åtgärd gentemot den enskilde. Det är därför angeläget att möjligheten för ordningsvakter att kroppsvisitera en person i identifieringssyfte är tydligt avgränsad och att reglerna är utformade på ett sätt som kan ge så goda förutsättningar som möjligt för ett tryggt utförande.

Regeringen konstaterar att samma bestämmelse som gäller för att en polisman ska få kroppsvisitera en person i syfte att fastställa identitet föreslås ska gälla för en ordningsvakt. Den aktuella bestämmelsen är tydligt avgränsad och vissa förutsättningar måste vara uppfyllda för att visitationen ska få genomföras. Dels ska ordningsvakten ha lagstöd för att gripa eller annars omhänderta eller avlägsna personen, dels ska kroppsvisitationen ske i anslutning till ingripandet. Kroppsvisitationen får bara ske i den utsträckning som det är nödvändigt för att den berördes identitet ska kunna fastställas. Uppgifterna om ålder och identitet kan ha betydelse för vilka ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas och för att kunna bedöma om polis behöver komma till platsen eller inte, och att inom vissa tydligt angivna gränser få kroppsvisitera för att kontrollera en persons identitet ligger enligt regeringens mening inom det lagstadgade uppdraget att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet. Regeringen anför vidare att det i sammanhanget är värt att framhålla att en kroppsvisitation bara får göras om åtgärden är proportionerlig.

#### *Övrigt om ordningsvaktens befogenheter*

I propositionen föreslås även att Polismyndigheten ska få besluta att en ordningsvakt ska få förstöra alkohol som beslagtogs av denne, om värdet på alkoholen är ringa.

En ordningsvakt ska inte obehörigen få röja eller utnyttja vad han eller hon på grund av sitt uppdrag har fått veta om en enskilds personliga förhållanden eller omständigheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller för att bekämpa brott.

#### *Ikraftträdande*

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

#### *Regeringens redovisning av tillkännagivande*

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om ordningsvakter (bet. 2021/22:JuU22, rskr. 2021/22:270). Utskottet ansåg att polisen borde ta vara på den resurs som ordningsvakter utgör i större utsträckning, att kommunalt anställda ordningsvakter borde kunna få en större roll och att det fanns ett stort behov av att kunna förordna ordningsvakter i ett större geografiskt område än vad den befintliga lagstiftningen medgav. Regeringen bedömer att tillkännagivandet tillgodoses genom förslagen i denna proposition och att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

#### **Motionerna**

I kommittémotionerna 2022/23:2368 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 2 och 2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkande 2 begärs avslag på

propositionen i den del som föreslår att ordningsvakter ska få befogenhet att kroppsvisitera personer i syfte att fastställa deras identitet.

I samma motioner begärs avslag på propositionen i den del som föreslår att ordningsvakter ska få befogenhet att transportera personer som har omhändertagits på grund av berusning eller vissa ordningsstörningar (båda motionerna yrkande 3).

I kommittémotion 2022/23:2368 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen omgående bör vidta åtgärder för att förstärka ordningsvaktsutbildningen, och i kommittémotion 2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkande 5 förslås att utbildningens längd och innehåll ses över och utökas.

I kommittémotion 2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att ordningsvaktens ingripanden bör motiveras tydligt, avrapporteras och följas upp. I samma motion yrkande 4 anför motionärerna att det bör övervägas om det ska införas en skyldighet för Polismyndigheten att löpande genomföra registerkontroller av ordningsvakter.

### **Utskottets ställningstagande**

Utskottet har tidigare konstaterat att ordningsvakter är ett viktigt komplement till polisen, särskilt när det gäller det ordningshållande och trygghetsskapande arbetet, och att polisen bör ta vara på den resurs som ordningsvakter utgör i större utsträckning än i dag. Utskottet har vidare funnit att det finns ett stort behov av att kunna förordna ordningsvakter i ett större geografiskt område än vad den befintliga lagstiftningen medger. Detta har riksdagen också tillkännagett för regeringen. Ett utökat uppdrag för ordningsvakter leder också till att polisen avlastas, vilket gör att den i större utsträckning kan fokusera på sin kärnverksamhet. Även detta är något som utskottet flera gånger har efterfrågat och som riksdagen har tillkännagett för regeringen.

Sammantaget delar utskottet regeringens bedömning att den nu gällande lagen inte är anpassad för dagens behov. Att regeringen nu återkommer med ett förslag om en ny lag i enlighet med riksdagens tillkännagivande i frågan välkomnas därför av utskottet.

När det gäller frågan om ordningsvaktens befogenheter att få omhändertaga personer enligt LOB och polislagen konstaterar utskottet att förslaget syftar till att minska väntetiden för den enskilde och ordningsvakter, vilket också kan frigöra resurser hos Polismyndigheten. Som regeringen anför är det dock fråga om en ingripande åtgärd gentemot den enskilde och det är därför bra att det i propositionen tydligt anges i vilka situationer en ordningsvakt får omhändertaga en person, och att det är Polismyndigheten som bedömer om det är lämpligt att överlämna transporten till ordningsvakter.

Utskottet konstaterar vidare att förslaget om att ordningsvakter i samband med ingripanden ska få kroppsvisitera en person för att fastställa dennes identitet skulle avlasta för Polismyndigheten, då en polisman inte skulle behöva komma till platsen bara för att fastställa identiteten. Det skulle också

medföra att den tid då en person är frihetsberövad i vissa fall kan kortas samt att ordningsvakten i ett tidigare skede kan återgå till sina andra arbetsuppgifter, vilket är positivt. Utskottet konstaterar också att bestämmelserna om när en ordningsvakt ska få visitera en person i identifieringssyfte är tydligt avgränsade och utformade på ett sätt som kan ge så goda förutsättningar som möjligt för ett tryggt utförande. Med hänsyn till att ordningsvakter redan i dag får kroppsvisitera en person av säkerhetsskäl anser utskottet sammantaget att det är en rimlig ordning att ordningsvakter ges rätt att även visitera en person för att fastställa identiteten.

Sammanfattningsvis finner utskottet att lagförslaget är ändamålsenligt utformat och att riksdagen därmed bör anta det och avslå motionerna 2022/23:2368 (V) yrkandena 2 och 3 samt 2022/23:2375 (MP) yrkandena 2 och 3.

När det gäller motioner om ordningsvaktsutbildningen och kontrollen av ordningsvakter anser utskottet att den ordning som föreslås, där ordningsvakter även fortsättningsvis står under Polismyndighetens ledning, med en kvalitetssäkrad utbildning som är relevant utifrån ordningsvaktens befogenheter och att en ordningsvakts förordnande kan återkallas om han eller hon exempelvis åsidosätter sina skyldigheter, är väl utformad. Utskottet konstaterar också att Polismyndigheten har möjlighet att kontrollera bl.a. belastnings- och misstankeregistret inte bara före själva förordnandet till ordningsvakt utan även under den tid som ett förordnande gäller.

I enlighet med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2022/23:2368 (V) yrkande 1 och 2022/23:2375 (MP) yrkandena 1, 4 och 5.

Utskottet har slutligen inget att invända mot regeringens redovisning i propositionen av det tillkännagivande som redogörs för ovan.

# Reservationer

## **1. Ordningstvaktens befogenheter, punkt 1 (V, MP)**

av Gudrun Nordborg (V) och Rasmus Ling (MP).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.,

2. lag om ändring i polislagen (1984:387).

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:2368 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

avslår proposition 2022/23:91 punkterna 3 och 4.

### *Ställningstagande*

Vi anser att riksdagen bör avslå propositionen i de delar som föreslår att ordningstvakter ska få befogenhet att kroppsvisitera personer i syfte att fastställa deras identitet och att ordningstvakter ska få befogenhet att transportera personer som har omhändertagits på grund av berusning eller vissa ordningsstörningar. Vi utvecklar våra skäl för detta i våra särskilda yttranden 1 respektive 2.

## **2. Ordningstvaktutbildningen, punkt 3 (V)**

av Gudrun Nordborg (V).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2368 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1 och

bifaller delvis motion

2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkande 5.

### *Ställningstagande*

Enligt nuvarande föreskrifter är ordningsvaktsutbildningen två veckor lång. Därefter får ordningsvakter befogenhet att använda våld, en rätt som annars bara polisen har. Jag anser att det är en för kort tid och tyvärr finns det många exempel på detta, som inte minst har drabbat personer som har ett annat etniskt ursprung än svenskt. Detta leder till att vissa personer i högre grad pekas ut av rättsväsendet, vilket skadar förtroendet för samhället. För att komma till rätta med det bör det införas en längre ordningsvaktsutbildning. Utbildningen bör också lägga mer fokus på diskrimineringsgrunder och konflikthantering. Ordningsvakter behöver även få särskild kunskap om hur barn och ungdomar bör bemötas för att inte förvärra konfliktsituationer.

I utredningen till propositionen föreslogs att grundutbildningen skulle omfatta minst 160 timmar. Trots detta lägger regeringen inte i detta sammanhang fram något förslag om att förstärka utbildningen, vilket är en mycket stor brist. En dylik förordningsbestämmelse om utbildningen borde rimligtvis vara på plats samtidigt som den nya lagen träder i kraft. Jag förutsätter att utredningens förslag bereds vidare inom Regeringskansliet men anser ändå att det är viktigt att ett tillkännagivande om utbildningen riktas till regeringen. Det bör i sammanhanget övervägas om utbildningen bör förlängas ytterligare, i enlighet med vad som framförts i vissa remissvar till utredningen.

### **3. Ordningsvaktsutbildningen, punkt 3 (MP)**

av Rasmus Ling (MP).

#### *Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkande 5 och

bifaller delvis motion

2022/23:2368 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1.

### *Ställningstagande*

I utredningen föreslås att grundutbildningen förlängs från 80 timmar till minst 160 timmar. Detta ska anges i den föreslagna ordningsvaktsförordningen. Det är att jämföra med polisutbildningen som sträcker sig över ca 2,5 år och utbildningen för kriminalvårdare som omfattar ungefär 24 veckor. I likhet med flera remissinstanser anser jag att utbildningen fortsatt skulle vara alldeles för kort, särskilt med tanke på de utökade uppgifter och befogenheter som ordningsvakter föreslås få. Därför bör regeringen återkomma med ett förslag



som innebär att utbildningen förlängs ytterligare, exempelvis i paritet med utbildningen för kriminalvårdare.

Jag anser också att lagstiftaren bör kunna ställa vissa krav på innehållet i utbildningen, så att den tar upp frågor om proportionalitet, rättssäkerhet och enskildas integritet och fri- och rättigheter. Detta kan exempelvis handla om frågor om konflikthantering och förebyggande åtgärder, rasism, diskriminering och likabehandling samt metoder för att motverka godtyckliga ingripanden, övervåld, rasprofilering och etnisk profilering. Ordningsvakter bör också få gedigen kunskap om barns särskilda behov, situation och utsatthet.

#### **4. Kontroll av ordningsvakter, punkt 4 (MP)**

av Rasmus Ling (MP).

##### *Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion  
2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4.

##### *Ställningstagande*

Jag anser att ordningsvakter bör motivera sina ingripanden i förhållande till behovs- och proportionalitetsprincipen vid avrapporteringar till Polismyndigheten, och att dessa ingripanden systematiskt bör utvärderas och följas upp. Detta är viktigt, särskilt i ljuset av de ytterligare uppdrag, uppgifter och befogenheter som ordningsvakter föreslås få med det nya regelverket. Dessa åtgärder kan dels förebygga godtyckliga eller oproportionerliga ingripanden och rasprofilering eller etnisk profilering, dels bidra till att bygga ett långsiktigt förtroende och legitimitet för systemet med ordningsvakter. Därför bör regeringen återkomma med ett förslag som tillgodoser detta.

Jag anser också att det finns anledning att överväga om Polismyndigheten bör åläggas en skyldighet att löpande göra registerkontroller av ordningsvakter även under den tid som ett förordnande gäller. Det skulle kunna bidra till att stärka den löpande uppföljningen och förhindra att ordningsvakter som misstänks för eller begår brott av en viss karaktär antingen stängs av eller får sitt förordnande återkallat. Det kan också bidra till ett ökat förtroende för ordningsvakter. Samtidigt finns viktiga integritetsaspekter att överväga när det gäller registerkontroller i arbetslivet. Regeringen bör därför låta utreda frågan och överväga för- och nackdelar med att införa en skyldighet för Polismyndigheten att genomföra löpande registerkontroller av ordningsvakter.

# Särskilda yttranden

## 1. Ordningsvaktens befogenheter, punkt 1 (V)

Guðrun Nordborg (V) anför:

Jag anser att tillnyktring och avgiftning ska ske inom sjukvården. Det förekommer tyvärr att alltför berusade och påverkade personer i stället för att tas in för tillnyktring på sjukhus stängs in i polisens arrestlokaler och avlider av alkohol- eller narkotikaförgiftning eller sjukdom.

Förslaget att ordningsvakter ska få transportera personer enligt LOB motiveras främst med att det skulle avlasta polisens arbete. Sådana argument är inte tillräckliga för att rättfärdiga den föreslagna utökningen av ordningsvaktens befogenheter. Utredningen har inte heller tydligt nog klargjort hur den enskildes utsatthet skulle minska av den föreslagna regleringen. Det finns betydande risker för rättssäkerheten och den enskildes integritet om ordningsvakter ges befogenhet att transportera personer, oavsett om detta sker enligt LOB eller polislagen. Jag håller med om att det inte är bra att en berusad person ofta får vänta länge på transport men jag anser att riskerna med förslaget överväger fördelarna. Ordningsvakter har t.ex. ingen specifik sjukvårdsutbildning, vilket riskerar att leda till ett ökat antal LOB-relaterade dödsfall. Jag anser därför att riksdagen bör avslå propositionen i denna del.

När det gäller förslaget att en ordningsvakt ska få kroppsvisitera personer i samband med avlägsnande eller omhändertagande i den utsträckning som är nödvändig för att personens identitet ska kunna fastställas menar jag att en kroppsvisitation i syfte att fastställa någons identitet är en mycket ingripande åtgärd. Det finns risk för att en kroppsvisitation görs på obefogade grunder. Det finns också en risk att ordningsvakter ägnar sig åt rasprofilering eller etnisk profilering. Riksdagen bör därför avslå även denna del av lagförslaget.

## 2. Ordningsvaktens befogenheter, punkt 1 (MP)

Rasmus Ling (MP) anför:

En kroppsvisitation utgör ett betydande ingrepp mot den enskilde och den personliga integriteten. Ingrepp av det slaget får bara ske om det finns ett tydligt behov, om mindre ingripande åtgärder saknas och om åtgärden är proportionerlig i förhållande till dess konsekvenser. Jag anser att det finns anledning att ifrågasätta behovet för ordningsvakter att kroppsvisitera personer för att fastställa deras identitet och jag anser inte att de skäl som regeringen har presenterat är övertygande i det avseendet, i synnerhet sett i relation till ordningsvaktens befintliga – och mer välmotiverade – befogenhet att skyddsvisitera personer av säkerhetsskäl i syfte att ta hand om vapen eller farliga föremål. Flera remissinstanser kritiserar också förslaget och pekar bl.a. på risken för olaga rasprofilering vid dessa visitationer.

När det gäller förslaget att ordningsvakter ska få transportera personer som har omhändertagits enligt bl.a. LOB konstaterar jag att det kan finnas effektivitetsvinster med regeringens förslag, och att detta kan ha fördelar också för den enskilde. Samtidigt innebär denna åtgärd även ett betydande ingrepp i den personliga integriteten. Det handlar om situationer där den enskilde kan vara mycket utsatt, vilket flera remissinstanser också framhåller. Mot bakgrund av de brister som identifierats och den kritik som har förts fram anser jag att det framstår som olämpligt att utvidga ordningsvaktens befogenheter i så pass stor utsträckning.

Sammantaget bör riksdagen avslå förslagen om att ge ordningsvakter befogenhet att kroppsvisitera personer i syfte att fastställa deras identitet och transportera personer som har omhändertagits på grund av berusning eller vissa ordningsstörningar.

BILAGA I

## Förteckning över behandlade förslag

### Propositionen

*Proposition 2022/23:91 En ny lag om ordningsvakter:*

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ordningsvakter.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i alkohollagen (2010:1622).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.

### Följdmotionerna

*2022/23:2368 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):*

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående bör vidta åtgärder för att förstärka ordningsvaksutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår proposition 2022/23:91 i den del som avser förslaget om att en ordningsvakt ska få kroppsvisitera personer i samband med avlägsnande eller omhändertagande i den utsträckning som är nödvändig för att personens identitet ska kunna fastställas.
3. Riksdagen avslår proposition 2022/23:91 i den del som avser förslaget om att polisen, om det är lämpligt med hänsyn till den omhändertagna personen och omständigheterna i övrigt, ska få överlämna till ordningsvakter att transportera den som har omhändertagits på grund av berusning eller vissa ordningsstörningar till en plats som Polismyndigheten anger.

*2022/23:2375 av Bassem Nasr m.fl. (MP):*

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ordningsvaktens ingripanden bör motiveras tydligt, avrapporteras och följas upp och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen avslår förslaget om ändring av 29 § polislagen (1984:387) som innebär att ordningsvakter ska få befogenhet att kroppsvisitera personer i syfte att fastställa deras identitet.
3. Riksdagen avslår förslaget om att ordningsvakter ska få befogenhet att transportera personer som har omhändertagits på grund av berusning eller vissa ordningsstörningar.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en skyldighet för Polismyndigheten att löpande genomföra registerkontroller av ordningsvakter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningens längd och innehåll och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

# Regeringens lagförslag

## 1 Förslag till lag om ordningsvakter

Härigenom föreskrivs följande.

### **Lagens innehåll**

**1 §** Denna lag innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar och för vilka ändamål ordningsvakter får användas. I lagen finns också bestämmelser om förordnande av ordningsvakter och om ordningsvaktens ingripanden.

### **Användningen av ordningsvakter**

**2 §** Ordningsvakter får användas för att medverka till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet.

**3 §** Ordningsvakter får, utöver vad som följer av 5 §, användas endast om det finns ett beslut om tillstånd att använda ordningsvakter eller om det följer av lag eller annan författning.

### **Tillstånd att använda ordningsvakter**

#### *Förutsättningar för tillstånd*

**4 §** Tillstånd att använda ordningsvakter får efter ansökan meddelas om det finns ett behov av sådan användning och det är ändamålsenligt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet på den plats, inom det område eller i den verksamhet som ansökan avser.

Vid bedömningen av om det är ändamålsenligt att använda ordningsvakter ska det särskilt beaktas

1. vilken art och omfattning uppdraget ska ha,
2. var uppdraget ska utföras, och
3. vilka möjligheter till ledning och kontroll Polismyndigheten kommer att ha över ordningsvaktens arbete.

#### *Undantag från tillståndskravet*

**5 §** Tillstånd för användning av ordningsvakter krävs inte om villkor för sådan användning redan har meddelats vid beslut som gäller

1. allmänna sammankomster som avses i 2 kap. 1 § ordningslagen (1993:1617),
2. offentliga tillställningar som avses i 2 kap. 3 § ordningslagen, eller
3. lokaler eller utrymmen där alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat serveras till allmänheten med tillstånd enligt 8 kap. 2 § alkohollagen (2010:1622).

Tillstånd krävs inte heller för Polismyndighetens användning av ordningsvakter i myndighetens egen verksamhet.

### *Beslut om tillstånd*

**6 §** Ett beslut om tillstånd ska avse en viss plats, ett visst område eller en viss verksamhet.

Beslutet får förenas med villkor. Villkor får meddelas endast om skälen för villkoret uppväger det intrång eller men i övrigt som villkoret innebär för den som har ansökt om tillstånd eller för något annat motstående intresse. Om förutsättningarna för ett tillstånd ändras, får nya villkor meddelas.

### *Tidsbegränsning av tillstånd*

**7 §** Ett beslut om tillstånd ska meddelas för en viss tid.

### *Återkallelse av tillstånd*

**8 §** Ett beslut om tillstånd får återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre är uppfyllda eller om det annars finns särskilda skäl för återkallelse.

## **Förordnande av ordningsvakter**

### *Förutsättningar för förordnande*

**9 §** Ett beslut om förordnande som ordningsvakt får efter ansökan meddelas den som

1. har fyllt 20 år,
2. har genomgått föreskriven utbildning för ordningsvakt, och
3. med hänsyn till laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget.

Den som är anställd som polisman eller tjänstgör som militärpolisman får inte förordnas som ordningsvakt.

### *Tidsbegränsning av förordnande*

**10 §** Ett förordnande ska meddelas för en viss tid.

### *Återkallelse och avstängning*

**11 §** Ett förordnande får återkallas om ordningsvakten inte längre uppfyller villkoren i 9 §. Detsamma gäller om personen åsidosätter sina skyldigheter som ordningsvakt eller om det finns något annat särskilt skäl för återkallelse.

**12 §** Om det kan antas att ett förordnande kommer att återkallas, får en ordningsvakt stängas av från sin tjänstgöring fram till dess att frågan om återkallelse har prövats slutligt.

Om det inte längre finns skäl för avstängning, ska beslutet omedelbart upphävas.

Ett beslut om avstängning får avse ett visst tjänstgöringstillfälle, om det med hänsyn till omständigheterna är olämpligt att ordningsvakten fullföljer tjänstgöringen vid det tillfället.

### **Ledning av ordningsvakter**

**13 §** En ordningsvakt står under Polismyndighetens ledning.

En ordningsvakt är skyldig att följa en anvisning som en polisman meddelar i tjänsten. Det gäller dock inte om det är uppenbart att anvisningen inte angår tjänstgöring som ordningsvakt eller om den strider mot lag eller annan författning.

**14 §** En ordningsvakt ska hålla Polismyndigheten underrättad om förhållanden som rör verksamheten och som är av sådan art att de bör komma till myndighetens kännedom.

### **Ordningsvaktens ingripanden**

#### *Proportionalitet vid ingripanden*

**15 §** En ordningsvaktens ingripande ska ske på ett sätt som står i rimlig proportion till åtgärdens syfte och omständigheterna i övrigt. Om en mindre ingripande åtgärd är tillräcklig, ska den användas.

#### *Befogenheter*

**16 §** Bestämmelser om en ordningsvaktens befogenheter finns i

1. rättegångsbalken,
2. lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.,
3. lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.,
4. lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol,
5. polislagen (1984:387),
6. ordningslagen (1993:1617),
7. lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner,
8. lagen (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden,
9. lagen (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor, och
10. lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet.

### **Tystnadsplikt**

**17 §** En ordningsvakt får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon på grund av sitt uppdrag har fått veta om

1. en enskilds personliga förhållanden, eller
2. omständigheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller för att bekämpa brott.

I det allmänna verksamheten tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

### **Straff**

**18 §** Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot kravet på tillstånd i 3 § eller mot ett villkor som har meddelats enligt 6 § andra stycket döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Ringa fall utgör inte brott.



## **Bemyndigande**

**19 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. tillstånd att använda ordningsvakter,
2. förordnande av ordningsvakter,
3. ordningsvaktens rapporteringsplikt,
4. ordningsvaktens utbildning och utrustning, och
5. avgifter för utbildning och ärendehandläggning.

## **Beslut och överklagande**

**20 §** Beslut enligt denna lag fattas av Polismyndigheten.

Om Polismyndighetens beslut om avstängning enligt 12 § inte kan avvaktas, får en polisman besluta om avstängning. Ett sådant beslut ska skyndsamt anmälas till Polismyndigheten. Om avstängningen inte redan har upphört, ska myndigheten omedelbart pröva om den ska bestå.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart om inte något annat anges i beslutet.

**21 §** Polismyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

- 
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
  2. Genom lagen upphävs lagen (1980:578) om ordningsvakter.
  3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande vid överklagande av ett beslut om återkallelse av förordnande som ordningsvakt eller avstängning av ordningsvakt som har meddelats enligt den lagen.
  4. Ett förordnande som ordningsvakt som har beslutats enligt den upphävda lagen upphör att gälla vid utgången av år 2025, om det inte dessförinnan har återkallats eller annars har upphört att gälla.

## 2 Förslag till lag om ändring i lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.<sup>1</sup> ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt SFS 2022:158*

*Föreslagen lydelse*

### 2 §

Vid beslag av egendom som avses i 1 § ska vad som i allmänhet är föreskrivet om beslag i brottmål tillämpas, dock med följande avvikelser:

1. Beslagtagna egendom får bevisligen förstöras om värdet är ringa eller om det annars måste anses försvarligt att förstöra egendomen. I annat fall får egendomen säljas. Spritdrycker, vin, starköl och öl får säljas till den som har rätt att tillverka eller att bedriva partihandel med sådana varor enligt alkohollagen (2010:1622). I fråga om försäljning till partihandlare omfattas även alkoholdrycksliknande preparat om de är skattepliktiga varor enligt lagen (2022:156) om alkoholskatt. Annan egendom får säljas på det sätt som med hänsyn till egendomen är lämpligt. Intäkter vid försäljning av beslagtagna egendom tillfaller staten.

Beslut om att förstöra eller sälja egendom får fattas av undersökningsledaren eller åklagaren. I de fall som avses i 23 kap. 22 § första stycket rättegångsbalken får ett sådant beslut fattas även av Polismyndigheten eller Kustbevakningen.

Om ett beslag hävs och egendomen är förstörd eller såld enligt denna paragraf, ska ersättning betalas av allmänna medel. Ersättningens storlek ska motsvara egendomens pris vid försäljning till allmänheten eller vad som annars är skäligt. Beslut om ersättning fattas av åklagaren. Den som drabbats av beslaget får begära rättens prövning av beslutet om ersättning. Det ska göras inom en månad från det att han eller hon fick del av beslutet. Ansökan görs vid den domstol som kunnat pröva beslaget. Ersättning betalas ut av länsstyrelsen på begäran av åklagaren.

1 a. Om värdet på beslagtagna alkohol är ringa, får en polisman eller en kustbevakningstjänsteman besluta att den bevisligen ska förstöras. Även i dessa fall tillämpas 1 tredje stycket.

2. Om en polisman verkställer beslag och förelägger förverkande av den beslagtagna egendomen i ett föreläggande av ordningsbot, ska anmälan om beslag göras till Polismyndigheten.

3. I fråga om sådana drycker eller preparat som avses i 1 § tredje stycket och som intas eller förvaras i strid med villkor enligt 2 kap. 16 § andra stycket första meningen eller med 2 kap. 18 § eller med 4 kap. 4 § ordningslagen (1993:1617) eller med 5 kap. 2 § järnvägssäkerhetslagen (2022:367) eller med 6 kap. 2 § lagen (2022:368) om nationella järnvägssystem har den som tjänstgör som ordningsvakt vid en allmän sammankomst eller offentlig tillställning eller inom ett trafikföretags område eller dess färdmedel eller som befattningshavare i säkerhets-

<sup>1</sup> Senaste lydelse av lagens rubrik 2019:347.

eller ordningstjänst vid järnväg samma rätt att ta egendomen i beslag som enligt rättegångsbalken tillkommer en polisman.

En ordningsvakt eller en befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst vid järnväg som har verkställt beslag ska skyndsamt anmäla detta till Polismyndigheten och överlämna den beslagtagna egendomen.

En ordningsvakt eller en befattningshavare i säkerhets- eller ordningstjänst vid järnväg som har verkställt beslag ska skyndsamt anmäla detta till Polismyndigheten och överlämna den beslagtagna egendomen. *Om värdet på beslagtagen alkohol är ringa, får Polismyndigheten i stället besluta att den bevisligen ska förstöras av en ordningsvakt. Även i dessa fall tillämpas 1 tredje stycket.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

### 3 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.<sup>1</sup> ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

*Vad* som gäller för en polisman enligt denna lag gäller i tillämpliga delar också för en ordningsvakt, *om inte annat framgår av hans förordnande.*

*Har* en ordningsvakt omhändertagit någon, *gäller dock* att den omhändertagne skyndsamt *skall* överlämnas till närmaste polisman.

10 §

*Det* som gäller för en polisman enligt denna lag gäller i tillämpliga delar också för en ordningsvakt.

*Om* en ordningsvakt *har* omhändertagit någon, *ska* den omhändertagne skyndsamt överlämnas till närmaste polisman. *Om det är lämpligt med hänsyn till den omhändertagne och omständigheterna i övrigt, får Polismyndigheten i stället överlämna till ordningsvakter att transportera den omhändertagne till en plats som Polismyndigheten anger. Detta gäller under förutsättning att en förman enligt 5§ har beslutat att omhändertagandet ska bestå.*

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

2. Det som anges om en ordningsvaks förordnande i 10 § första stycket gäller fram till utgången av år 2025, om förordnandet inte dessförinnan har återkallats eller annars har upphört att gälla.

<sup>1</sup> Lagen omtryckt 1984:391.

## 4 Förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387)

Härigenom föreskrivs att 29 § polislagen (1984:387) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagna lydelse*

### 29 §<sup>1</sup>

Det som föreskrivs i 10 § första stycket 1, 2 och 4 gäller även en sådan vaktpost eller någon annan som vid Försvarsmakten tjänstgör för bevakning eller för att upprätthålla ordning. Bestämmelsen i 10 § första stycket 2 gäller dessutom den som annars med stöd i lag ska verkställa ett frihetsberövande. Bestämmelsen i 10 § första stycket 4 gäller den som i myndighetsutövning har befogenhet att verkställa någon åtgärd som anges där. Vid ingripande med stöd av 10 § första stycket 4 tillämpas också andra stycket samma paragraf. Bestämmelsen i 10 § första stycket 5 gäller även en tjänsteman vid Tullverket som utövar någon befogenhet som anges där för trafiknykterhetskontroll.

När den som avses i första stycket med stöd i lag berövar någon friheten eller avlägsnar någon, tillämpas också 19 § första stycket 1.

Bestämmelserna i 10 a och 13 §§ gäller också en ordningsvakt, om inget annat framgår av hans eller hennes förordnande. Om en ordningsvakt har omhändertagit någon, gäller dock att den omhändertagne skyndsamt ska överlämnas till närmaste polisman.

Bestämmelserna i 10 a §, 13 § och 19 § första stycket 2 gäller också en ordningsvakt. Om en ordningsvakt har omhändertagit någon, gäller att den omhändertagne skyndsamt ska överlämnas till närmaste polisman. Om det är lämpligt med hänsyn till den omhändertagne och omständigheterna i övrigt, får Polismyndigheten i stället överlämna till ordningsvakter att transportera den omhändertagne till en plats som Polismyndigheten anger. Detta gäller under förutsättning att en förman enligt 15 § första stycket har beslutat att omhändertagandet ska bestå.

I fråga om en kustbevakningstjänstemans befogenheter finns särskilda bestämmelser i kustbevakningslagen (2019:32).

Bestämmelserna i 17 a § gäller också när någon är skyldig att under en brottsutredning stanna kvar hos någon annan myndighet än Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2019:37.

2. Det som anges om en ordningsvaks förordnande i 29 § tredje stycket gäller fram till utgången av år 2025, om förordnandet inte dessförinnan har återkallats eller annars har upphört att gälla.

## 5 Förslag till lag om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 16 § ordningslagen (1993:1617) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### **2 kap.**

#### **16 §**

Den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning *skall* svara för att det råder god ordning vid sammankomsten eller tillställningen.

Polismyndigheten får meddela de villkor som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet vid sammankomsten eller tillställningen. Villkoren får innefatta skyldighet för anordnaren att anlita personal. Skyldighet för anordnaren att anlita ordningsvakter enligt lagen (1980:578) om ordningsvakter får åläggas endast i fråga om konserter och offentliga tillställningar. Villkoren får inte medföra att anordnaren belastas med onödiga kostnader eller att möjligheten att hålla sammankomsten eller tillställningen onödigtvis försvåras på något annat sätt.

Den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning *ska* svara för att det råder god ordning vid sammankomsten eller tillställningen.

Polismyndigheten får meddela de villkor som behövs för att upprätthålla ordning och säkerhet vid sammankomsten eller tillställningen. Villkoren får innefatta skyldighet för anordnaren att anlita personal. Skyldighet för anordnaren att anlita ordningsvakter enligt lagen (2023:000) om ordningsvakter får åläggas endast i fråga om konserter och offentliga tillställningar. Villkoren får inte medföra att anordnaren belastas med onödiga kostnader eller att möjligheten att hålla sammankomsten eller tillställningen onödigtvis försvåras på något annat sätt.

*I lagen (2023:000) om ordningsvakter finns bestämmelser om krav på tillstånd i vissa fall för att använda ordningsvakter.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

## 6 Förslag till lag om ändring i alkohollagen (2010:1622)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 18 § alkohollagen (2010:1622) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### **8 kap.**

#### **18 §<sup>1</sup>**

Tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden. Det sista gäller dock inte vid rumsservering. Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt.

Tillståndshavaren ska till kommunen anmäla den eller de personer som har utsetts att ansvara för serveringen av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat.

Endast den som är anställd av tillståndshavaren eller som är inhyrd av ett bemanningsföretag får anlitas som köks- eller serveringspersonal eller för uppgifter som är av betydelse för ordning och nykterhet. Detta gäller dock inte ordningsvakter som förordnats enligt 2 § 4 lagen (1980:578) om ordningsvakter. Restaurangskolor med serveringstillstånd samt, efter överenskommelse med skolan, även andra restauranger med sådant tillstånd får i utbildningssyfte anlita restaurangskolans elever.

Endast den som är anställd av tillståndshavaren eller som är inhyrd av ett bemanningsföretag får anlitas som köks- eller serveringspersonal eller för uppgifter som är av betydelse för ordning och nykterhet. Detta gäller dock inte ordningsvakter som förordnats enligt 9 § lagen (2023:000) om ordningsvakter. Restaurangskolor med serveringstillstånd samt, efter överenskommelse med skolan, även andra restauranger med sådant tillstånd får i utbildningssyfte anlita restaurangskolans elever.

*I lagen om ordningsvakter finns bestämmelser om krav på tillstånd i vissa fall för att använda ordningsvakter.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

<sup>1</sup> Senaste lydelse 2019:345.



## 7 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### 4 §

En in- eller utpasseringskontroll ska utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som förordnats av Polismyndigheten enligt 2 d och 5 §§ lagen (1980:578) om ordningsvakter.

En in- eller utpasseringskontroll ska utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som förordnats av Polismyndigheten enligt 9 § lagen (2023:000) om ordningsvakter.

---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.